

Nyhetsbrev om EU-rätt nummer 4 2021

Innehåll

INLEDNING	2
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.....	2
Straffprocessrätt.....	2
Högsta domstolen tillåter polisens inspelning med kroppskamera som bevisning i mål om ansvar för grovt vapenbrott.....	2
Skatterätt.....	4
Läkarmottagning omfattades av undantaget från mervärdesskatteplikt för sjukvård	4
Försäljning av narkotiska läkemedel på internet varken inkomst av näringsverksamhet eller mervärdesskattepliktig	5
EU-DOMSTOLEN.....	6
Avgöranden rörande Sverige	6
Förslag till avgöranden rörande Sverige	6
Skiljeklausulen i PL Holdings giltig om vissa villkor (bl.a. att allmän domstol ska kunna pröva avgörandets förenlighet med unionsrätten) uppfylls	6
Institutionell rätt och allmänna principer	8
Maltesiska regler om utnämning av domare förenliga med unionsrätten.....	9
Processrätt.....	10
Principen om ne bis in idem kan hindra omhändertagande av person som eftersöks av Interpol.....	10
Skatterätt.....	12
Servering av mat inte restaurangtjänst om maten tas med	12
Konkurrensrätt m.m.....	14
Inre marknaden och fri rörlighet	14
Försäkringsplikten gäller även skrotbilar, så länge de inte ställts av	14
Straff- och civilrättsligt samarbete	14
Ne bis in idem – överlämnande enligt en Europeisk arresteringsorder för man som benådats från sista delen av det straff han dömts till i Iran	14
Informationssamhället	16
Arbetsrätt	16
Konsumenträtt.....	16
Enbart underlåtenheten att stå för transferkostnader från alternativ flygplats efter omdirigering medför inte skyldighet att utge schablonersättning	16
Migrationsrätt	18
En ansökan om internationellt skydd kan inte avvisas av det skälet att samma sökande fått avslag på en tidigare ansökan om asyl i Norge.....	18
Miljö rätt	19

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	19
NYA MÅL.....	19
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	19
FRÅN LAGSTIFTNINGSARBETET	19
Genomförande av visselblåsardirektivet Prop. 2020/21:193	19
Producentansvar och straffansvar för nedskräpning Prop. 2020/21:198.....	20
Anpassningar av svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem – lagrådsremiss	20
Anpassningar till EU:s marknadskontrollsförordning Prop. 2020/21:189.....	21
Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion Prop. 2020/21:187	21
Nya EU-bestämmelser om tullkontroller av kontanta medel Prop. 2020/21:184	21
Ändrade regler i utlänningslagen Prop. 2020/21:191	21
Kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt Prop. 2020/21:186	22

INLEDNING

Välkommen till ett nytt nummer av Nyhetsbrevet, som avser perioden 19 april – 31 maj 2021. Ett intressant förslag till avgörande från generaladvokaten i anledning av HD:s begäran om förhandsavgörande i det relativt komplicerade målet PL Holdings rapporteras, där hon bl.a. föreslår att ett villkor för giltigheten av den i målet aktuella skiljeklausulen är att allmän domstol har full prövningsrätt över skiljedomens förenlighet med unionsrätten. Från EU-domstolen noteras i övrigt bl.a. två domar från stora avdelningen rörande principen om ne bis in idem, som aktualiseras på olika sätt, samt ytterligare ett avgörande i raden om nationella förfaranden för tillsättning av domare, denna gång rörande Maltas regler därom. En intressant aspekt av det målet är att det enligt maltesisk rätt tycks finnas något som översatts ”allmän talerätt” för frågor av detta slag.

Från hemmaplan noteras bl.a. Högsta domstolens avgörande av frågan om en videoupptagning av polisens kroppskamera ska tillåtas som bevisning trots att den misstänkte inte underrättats om vare sig misstanke eller rätten till försvarare.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Straffprocessrätt

[Högsta domstolen tillåter polisens inspelning med kroppskamera som bevisning i mål om ansvar för grovt vapenbrott](#)

Högsta domstolen har i beslut den 21 april 2021 i mål B 4175-20 tillåtit av åklagaren åberopa bevisning från en polis kroppskamera som bevisning, undanröjt hovrättens dom och återförvisat målet dit.

Y var åtalad för grovt vapenbrott. Han förnekade gärningen och avstod vid huvudförhandlingen från att besvara frågor om händelsen. Tingsrätten konstaterade att det i den lägenhet där YA-J hade befunnit sig den aktuella dagen hade påträffats ett vapen och ammunition som krävde tillstånd. Mot bakgrund av de uppgifter som

YA-J hade lämnat till polisen i samband med husrannsakan och de övriga omständigheter som framkommit i målet bedömde tingsrätten att åtalet var styrkt. YA-J dömdes för grovt vapenbrott till fängelse i två år. I hovrätten åberopade åklagaren som ny bevisning bl.a. en inspelning med kroppskamera som en polis gjorde i samband med att YA-J fördes till arresten efter att ha gripits. Inspelningen åberopades för att styrka att YA-J under transporten hade lämnat uppgifter om vapnets beskaffenhet. YA-J begärde att den nya bevisningen skulle avvisas. Hovrätten har avvisat den åberopade inspelningen med stöd av 35 kap. 7 § 3 rättegångsbalken. Som skäl för beslutet har hovrätten angett att inspelningen skedde i samband med att YA-J fördes till arresten efter gripandet, att det var ostridigt att inspelningen skedde utan att han hade fått information om att den ägde rum och att han inte heller hade informerats om sin rätt att inte uttala sig eller sin rätt till försvarare. Dessa omständigheter hade enligt hovrätten utgjort sådana brister i de rättssäkerhetsgarantier som följer av bl.a. rättegångsbalken och Europakonventionen att det redan på dessa grunder var uppenbart att beviset skulle bli utan verkan. Han frikändes i hovrätten.

Frågan i Högsta domstolen är om bevisning ska avvisas i fall då bevisningen avser belastande uppgifter som en brottsanklagad person har lämnat till polisen utan tillgång till försvarare och utan att ha informerats om rätten till försvarare, rätten att inte yttra sig och rätten att inte belasta sig själv. HD påminner inledningsvis om att utgångspunkten i svensk rätt är den fria bevisprövningen, som medför huvudregeln att bevisning får åberopas även om den inte tillkommit i föreskriven ordning. När det gäller rätten till en rättvis rättegång anges i **artikel 3 i EU:s försvarardirektiv 2013/48/EU** att den misstänkte eller tilltalade ska få tillgång till försvarare utan onödigt dröjsmål och under alla omständigheter innan han eller hon förhörs av polisen eller annan brottsbekämpande eller rättslig myndighet och utan onödigt dröjsmål efter ett frihetsberövande. Tillgången till försvarare får endast i undantagsfall begränsas under de förutsättningar som anges närmare i artikeln. Enligt artikel 12.2 ska medlemsstaterna se till att rätten till försvar iakttas och att rätten till en rättvis rättegång respekteras när bedömningen bl.a. av uttalanden som den misstänkte har gjort med åsidosättande av hans eller hennes rätt till försvarare görs i straffrättsliga förfaranden. Detta ska gälla utan att det påverkar nationella bestämmelser och system för bevisstillåtlighet. Enligt skäl 50 bör i detta sammanhang rättspraxis från Europadomstolen beaktas. HD går därefter igenom Europadomstolens praxis, och kommer till slutsatsen att det **krävs inte enligt Europakonventionen att bevisning som tillkommit i strid med rätten till försvarare avvisas**. Frågan är då om det följer av Europadomstolens praxis att sådan bevisning helt ska fränkännas värde och om den i så fall ska avvisas enligt 35 kap. 7 § rättegångsbalken. Svaret på den frågan är enligt HD nekande, utan bevisningen ska bedömas inom ramen för domstolens fria bevisprövning. I det aktuella fallet hade hovrätten inte tagit del av all bevisning i målet när den beslutade att avvisa inspelningen. Eftersom bevisvärdering ska ske av all åberopad bevisning samlad är det inte möjligt att i förväg dra slutsatser kring vilken betydelse som inspelningen kan få för utgången i målet, trots det förhållandet att hovrätten har ansett att övrig bevisning inte varit tillräcklig för en fällande dom.

Skatterätt

Läkarmottagning omfattades av undantaget från mervärdesskatteplikt för sjukvård

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 31 maj 2021 i mål 7109-20 fastställt Skatterättsnämndens förhandsbesked om att ett bolag som bedriver en läkarmottagning har ansetts tillhandahålla från skatteplikt undantagen sjukvård till patienterna. Det förhållandet att viss personal samt lokaler och utrustning som används i verksamheten har hyrts in från ett annat bolag har ansetts sakna betydelse för den bedömningen.

Omsättning av en tjänst är som huvudregel mervärdesskattepliktig. Från skatteplikt undantas emellertid vissa verksamheter av hänsyn till allmänintresset, bl.a. omsättning av tjänster som utgör sjukvård. AA är legitimerad läkare. Han bedriver sin verksamhet i Söderberg Läkekonst AB (bolaget) och har ingått samverkansavtal med Region Norrbotten om att, som en del av den öppna hälso- och sjukvården i regionen, bedriva mottagningsverksamhet inom specialiteterna internmedicin, geriatrik och allmänmedicin. Bolaget ansökte om förhandsbesked för att få veta om de tjänster som bolaget tillhandahåller inom ramen för denna verksamhet omfattas av undantaget från skatteplikt för sjukvård. Bolaget har vidare ingått avtal med läkarhuset.

Frågan i målet är om bolagets tillhandahållande omfattas av undantag från skatteplikt för sjukvård. Av 3 kap. 1 § första stycket mervärdesskattelagen (1994:200) framgår att omsättning av en tjänst är skattepliktig om inget annat anges i kapitlet. Med omsättning av tjänst förstås enligt 2 kap. 1 § tredje stycket 1 att en tjänst mot ersättning utförs, överläts eller på annat sätt tillhandahålls någon. Enligt 3 kap. 4 § första stycket undantas från skatteplikt omsättning av tjänster som utgör sjukvård. Av 5 § första stycket framgår att åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda eller behandla sjukdomar och skador som vidtas av någon med särskild legitimation att utöva yrke inom sjukvården omfattas av detta undantag. Bestämmelserna i mervärdesskattelagen om undantag från skatteplikt för sjukvård motsvaras av artikel 132.1 b och c i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG).

Skatterättsnämnden har ansett att det som ska bedömas är om bolaget tillhandahåller skattepliktig uthyrning av personal till läkarhuset eller från skatteplikt undantagen sjukvård till bolagets patienter. Nämnden har därför gjort sin bedömning med utgångspunkt i den praxis som finns angående gränsdragningen mellan personaluthyrning och sjukvård. Enligt det avtal mellan bolaget och läkarhuset som har getts in tillhandahåller bolaget dock inte några tjänster mot ersättning till läkarhuset. Bolagets åtaganden enligt avtalet utförs utan ersättning och får anses syfta till att underlätta läkarhusets tillhandahållande till bolaget. De enda tjänster som bolaget omsätter inom ramen för den verksamhet som omfattas av ansökan om förhandsbesked är således de som tillhandahålls till bolagets patienter. Det som Högsta förvaltningsdomstolen ska ta ställning till är därmed endast om bolagets tillhandahållande till patienterna omfattas av undantaget från skatteplikt för sjukvård. Bolaget har genom AA i uppdrag från regionen att tillhandahålla vård till patienter inom specialiteterna internmedicin, geriatrik och allmänmedicin. De medicinska åtgärder som bolaget tillhandahåller består i utredning och behandling på grund av sjukdom eller skada samt rådgivning i födelsekontrollerande syfte. Åtgärderna utförs av AA som är legitimerad läkare samt av den personal, bl.a. legitimerade

sjuksköterskor, som läkarhuset tillhandahåller till bolaget. Det står klart att de tjänster som bolaget tillhandahåller till patienterna är av sådant slag att de omfattas av undantaget från skatteplikt för sjukvård. För den bedömningen saknar det betydelse om tjänsterna utförs av bolagets egna anställda eller av personal som bolaget hyr in utifrån, liksom om bolaget äger den utrustning och de lokaler som används i verksamheten eller om dessa resurser tillhandahålls till bolaget av någon annan. Det förhållandet att läkarhuset tillhandahåller vissa tjänster till bolaget påverkar således inte bedömningen av om de tjänster som bolaget tillhandahåller till patienterna utgör sjukvård.

Försäljning av narkotiska läkemedel på internet varken inkomst av näringsverksamhet eller mervärdesskattepliktig

Kammarrätten i Stockholm har i dom den 22 april 2021 i mål 9420-19 och 9421-19 fastslagit att brottsvinster från internetförsäljning av narkotiska läkemedel varken är inkomst- eller mervärdesskattepliktiga.

2018 genomförde Skatteverket revision hos S. Skatteverkets utredning visade att det gjorts ett stort antal inbetalningar på S bankkonto och att insättningarna hänförde sig till e-handel med narkotiska läkemedel genom hemsidan www.benzobutiken.net. Skatteverket ansåg att insättningarna på S bankkonto utgjorde skattepliktiga belopp och att han bedrivit skattepliktig näringsverksamhet genom hemsidan. Skatteverket beslutade därför genom efterbeskattning att enligt reglerna om skönsbeskattning påföra S inkomst av näringsverksamhet, utgående mervärdeskatt och skattetillägg. Vad gäller **inkomstskatt** konstaterade kammarrätten att den försäljning som skett via hemsidan inte ingått som ett led i en i övrigt legal verksamhet. Även om brottsvinster inte är skattefria enligt 8 kap. IL krävs det för skatteplikt att de kan hänföras till ett inkomstslag, i detta fall näringsverksamhet enligt Skatteverket.

För att utgöra näringsverksamhet krävs bl.a. ett vinstsyfte och normalt även att den är bokföringspliktig. Enligt rättspraxis konstituerar brottslig verksamhet som sådan inte någon förvärvskälla. I RÅ 1991 ref. 6 uttalade Högsta förvaltningsdomstolen att det vid verksamhet som helt och hållet bygger på brott bör beaktas att utbyte av brott enligt brottsbalken ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt. Normalt kan således, objektivt sett, verksamhet som uteslutande grundas på brott enligt brottsbalken inte anses leda vinst. Enligt kammarrätten **bör möjliga förverkanden av brottsvinster inte ersättas av ett inkomstbeskattningsförfarande när det gäller en verksamhet som inte ingår som ett led i en i övrigt legal verksamhet** och därmed helt och hållet bygger på brott. Försäljning av narkotiska läkemedel utan tillstånd eller utan läkares förskrivning är en verksamhet som helt och hållet bygger på brott och därmed inte kan bedrivas lagenligt. Såväl utbyte av brott enligt lagen om handel med läkemedel som enligt narkotikastrafflagen ska förverkas. Därmed saknas, objektivt sett, vinstsyfte. Försäljning av narkotika kan heller inte anses vara bokföringspliktig. S kan därmed inte påföras inkomst av näringsverksamhet.

När det gäller **mervärdesskatt** framgår det av EU-domstolens praxis att det, enligt **principen om skatteneutralitet**, inte möjligt att i skattehänseende generellt göra åtskillnad mellan lagliga och olagliga transaktioner. Den omständigheten att en transaktion är olaglig medför därför som huvudregel inte befrielse från mervärdesbeskattning. Detta gäller emellertid inte i fråga om försäljning av sådana produkter som narkotika, som utmärks av att de på grund av själva sin karaktär

omfattas av ett totalförbud mot försäljning i medlemsstaterna, med undantag för en strängt övervakad handel för medicinska och vetenskapliga ändamål. En **konkurrens mellan en laglig sektor och en olaglig sektor är därför utesluten**. När försäljning av narkotika inte ingår i den handel som rör användningen av dessa ämnen för medicinska och vetenskapliga ändamål och som noggrant övervakas av behöriga myndigheter är **försäljningen därför inte mervärdesskattepliktig** (Einberger mot Hauptzollamt Freiburg, mål C-294/82, ECLI:EU:C: 1984:81, Happy Family mot Inspecteur der A Omzetbelasting, mål C-289/86, ECLI:EU:C: 1988:360 och Coffeeshop "Siberié", mål C-158/98, ECLI:EU:C:1999:334).

EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen har under perioden 19 april – 31 maj 2021 meddelat [40 domar](#) som publicerats i rättsfallssamlingen, varav [två domar](#) från stora avdelningen. Ingen av dessa domar rör mål där förhandsavgörande begärts av svensk domstol. Under samma period har generaladvokaterna meddelat [31 förslag](#) till avgöranden. [Ett](#) av dessa förslag rör Sverige i denna mening. [Pressmeddelanden](#) har lämnats i ett antal av dessa avgöranden och förslag.

Avgöranden rörande Sverige

Förslag till avgöranden rörande Sverige

[Skiljeklausulen i PL Holdings giltig om vissa villkor \(bl.a. att allmän domstol ska kunna pröva avgörandets förenlighet med unionsrätten\) uppfylls](#)

Generaladvokaten Juliane Kokott har den 22 april 2021 lämnat sitt förslag till avgörande i mål C-109/20, PL Holdings, angående en begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen rörande utrymmet för individuella skiljeavtal mellan medlemsstater och investerare från andra medlemsstater. Målet utgör en fortsättning på domen av den 6 mars 2018, C-284/16, Achmea, (EU:C:2018:158). I den domen slog domstolen fast följande:

”Artiklarna 267 och 344 FEUF ska tolkas så, att de utgör hinder för en sådan bestämmelse i ett internationellt avtal mellan medlemsstaterna som artikel 8 i avtalet, enligt vilken en investerare i den ena medlemsstaten, om det uppstår en tvist om investeringar i den andra medlemsstaten, får inleda ett förfarande mot sistnämnda medlemsstat vid en skiljedomstol, vars behörighet den medlemsstaten är skyldig att godta.”

Den 19 maj 1987 ingick Polen, å ena sidan, och Luxemburg respektive Belgien, å andra sidan, ett investeringsavtal. Avtalet trädde i kraft den 2 augusti 1991. Till skydd för investerare från dessa stater föreskrivs en möjlighet för dessa att påkalla ett skiljeförfarande i samband med tvister med de andra staterna rörande investeringar, bland annat vid Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut (Sverige). Skiljenämnden ska härvid bland annat tillämpa den lagstiftning som gäller i det land som berörs av tvisten och i vilket investeringen har gjorts. Dess beslut ska vara slutgiltiga.

PL Holdings är ett aktiebolag registrerat i Luxemburg. Det ägde aktier i två polska banker som fusionerades år 2013. PL kom att äga mer än 99 % av aktierna i den

fusionerade banken. Den polska finanskommissionen beslutade efter fusionen att upphäva PL Holdings rösträtt och tvångsförsälja aktierna.

PL inledde skiljeförfarande vid Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut på grundval av investeringsavtalet. Polen svarade på kallelsen. PL Holdings gav därefter in käromål. Polen invände i svaromål att PL Holdings inte var att betrakta som en investerare i investeringsavtalets mening och att skiljenämnden därför inte var behörig att avgöra tvisten. Polen invände senare dessutom mot skiljeklausulens giltighet med hänvisning till att investeringsavtalet stred mot unionsrätten. I en särskild skiljedom av den 28 juni 2017, således innan domen Achmea meddelades, avvisade skiljenämnden bland annat invändningen om att klausulen var ogiltig. Denna invändning framfördes visserligen för sent, men den har grundläggande betydelse för skiljeförfarandet. Polens anslutning till unionen medförde dock inte folkrättsligt att investeringsavtalet blev ogiltigt. I slutlig skiljedom bifölls senare PL Holdings talan.

Polen väckte talan om ogiltigförklaring av skiljedomen och gjorde gällande att skiljeklausulen i investeringsavtalet var ogiltig på grund av att unionsrätten åsidosattes. Svea hovrätt lämnade talan utan bifall. Enligt hovrätten var klausulen visserligen ogiltig enligt domen Achmea, men detta hindrar inte en medlemsstat och en investerare från att ingå ett skiljeavtal om samma tvist i ett senare skede. Det är i ett sådant fall nämligen fråga om ett skiljeavtal som har sitt ursprung i den gemensamma partsviljan och som har ingåtts enligt samma principer som ett kommersiellt skiljeförfarande. Att sådana avtal är tillåtna har inte uteslutits genom domen Achmea. I det nu aktuella fallet kom avtalet till stånd eftersom Polen gick i svaromål utan att i rätt tid ha framställt en invändning om att skiljeklausulen var ogiltig. Hovrättens dom överklagades och Högsta domstolen begärde förhandsavgörande.

Generaladvokaten föreslår att domstolen besvarar tolkningsfrågorna på följande sätt:

”Individuella skiljeavtal mellan medlemsstater och investerare från andra medlemsstater avseende myndigheters tillämpning av unionsrätten är **förenliga med skyldigheten till lojalt samarbete** enligt artikel 4.3 FEUF och **unionsrättens autonomi enligt artiklarna 267 och 344 FEUF endast om medlemsstaternas domstolar kan göra en fullständig prövning** av huruvida skiljedomen är förenlig med unionsrätten, för den händelse detta är nödvändigt efter en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF. Sådana **skiljeavtal ska dessutom vara förenliga med likabehandlingsprincipen** enligt artikel 20 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.”

Generaladvokaten framhöll att medlemsstaterna genom artikel 344 FEUF förbundit sig att inte lösa tvister om tolkningen eller tillämpningen av unionsrätten på annat sätt än som bestämts genom fördragen. Genom ett individuellt skiljeavtal mellan en medlemsstat och en investerare kan sådana tvister undandras från unionens domstolssystem som avser tillämpning och tolkning av unionsrätten på samma sätt som ett allmänt investeringsavtal mellan medlemsstater som avser reglering av tvister mellan en medlemsstat och en investerare genom skiljeförfarande. Huruvida ett enskilt fall undandras från domstolssystemet beror på den konkreta tvisten och inte på om tvisten behandlas i en skiljenämnd på grundval av ett allmänt investeringsavtal mellan medlemsstater eller på grundval av ett individuellt skiljeavtal

mellan en investerare och en medlemsstat i en skiljenämnd. Det kan i det nu aktuella fallet inte uteslutas att skiljenämnden felbedömde de polska banktillsynsskyldigheterna enligt motsvarande direktiv. Det kan också befaras att den polska banktillsynsmyndigheten och även myndigheter i andra medlemsstater beaktar en skiljenämnds beslut vid framtida tillämpning av denna unionsbestämmelse, särskilt om EU-domstolen ännu inte har uttalat sig i frågan. Det är riktigt att både risken för en överträdelse av unionsrätten och risken för en avvikande tolkning skulle kunna begränsas eller till och med uteslutas, om de nationella domstolarna gjorde en fullständig prövning av att unionsrätten beaktas i skiljedomar – eventuellt efter det att ett förfarande för förhandsavgörande genomförts. I Sverige föreskrivs i 33 § första stycket 1 skiljeförfarandelagen att en skiljedom är ogiltig om den innefattar prövning av en fråga som enligt svensk lag inte får avgöras av skiljemän. En skiljedom är enligt 33 § första stycket 2 dessutom ogiltig om den eller det sätt på vilket den tillkommit är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen i Sverige. Ogiltighetsgrunderna ska beaktas ex officio av domstolen. Frågan i vad mån dessa bestämmelser gör det möjligt att säkerställa att unionsrätten i stor utsträckning iakttas kan endast de svenska domstolarna bedöma. Vid första påseendet rör det sig emellertid endast om en mycket begränsad kontroll enligt ordre public, vilket också motsvarar hovrättens prövningskriterium i det nationella målet.

EU-domstolen har dock åtminstone underförstått medgett att vissa tvister löses genom skiljeförfaranden och därvid godtagit en begränsad kontroll av att unionsrätten iakttas. Så är fallet med så kallade kommersiella skiljeförfaranden. Argumentet om partsautonomi och utövandet av fri vilja har av EU-domstolen godtagits med avseende på kommersiella skiljeförfaranden. Dessa avser tvister mellan jämbördiga parter. I sådana tvister grundar sig inte bara överenskommelsen om förlikning, utan även det omtvistade rättsliga förhållandet, på parternas självständiga vilja. Det nationella målet rör emellertid inte någon horisontell kommersiell tvist, utan det avser de polska myndigheternas utövande av offentliga maktbefogenheter. Om en enskild part är föremål för myndighetsutövning – tillsyn över banker i det nu aktuella fallet – kan det åtminstone inte vara tal om dennes fria vilja. Redan av den anledningen förefaller det osannolikt att en medlemsstat därefter av fri vilja ingår ett skiljeavtal med den enskilda parten om denna åtgärd. Det är inte förenligt med unionsrättens giltighet att medlemsstater ingår individuella skiljeavtal med vissa investerare avseende myndighetsåtgärder för att genomföra unionsrätten, vilka innebär en risk för att skiljedomen strider mot unionsrätten. Risken för åsidosättande kan emellertid avhjälpas om medlemsstaternas domstolar inte enbart kontrollerar att grundläggande bestämmelser i unionsrätten iakttas i skiljedomen, utan gör en fullständig prövning av att unionsrätten iakttas och begär ett förhandsavgörande från EU-domstolen, om detta är nödvändigt.

Institutionell rätt och allmänna principer

Se Skiljeklausulen i PL Holdings giltig om vissa villkor (bl.a. att allmän domstol ska kunna pröva avgörandets förenlighet med unionsrätten) uppfylls ovan.

[Maltesiska regler om utnämning av domare förenliga med unionsrätten](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 20 april 2021 i mål C-896/19, Republikka, prövat en begäran om förhandsavgörande från Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Gurisdizzjoni Kostituzzjonali (Första avdelningen vid civildomstolen, i egenskap av författningsdomstol, Malta), angående tolkningen av artikel 19 FEU och artikel 47 i EU-stadgan. Begäran har framställts i ett mål mellan Republikka, en förening som är registrerad som juridisk person på Malta och som verkar för att främja rättsskyddet och rättsstatsprincipen i denna medlemsstat å ena sidan, och premiärministern å den andra, angående en talan som väckts med stöd av "allmän talerätt" avseende huruvida vissa bestämmelser i den maltesiska grundlagen om förfarandet för att utnämna domare är förenliga med unionsrätten.

Republikka väckte talan vid den hänskjutande domstolen med yrkande om att denna domstol skulle fastställa att Malta hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan, genom att ha infört det nu gällande systemet för utnämning av domare enligt artiklarna 96, 96A och 100 i grundlagen. Sökanden yrkade även att samtliga domarutnämningar som skett inom ramen för det gällande systemet sedan detta förfarande inletts ska förklaras ogiltiga och utan verkan, och att ytterligare domare inte får utnämnas annat än i enlighet med rekommendationerna i Europeiska kommissionens yttrande nr 940/2018 om demokrati genom lag (nedan kallad Venedigkommissionen) av den 17 december 2018 om grundlagsbestämmelser, maktfördelningsprincipen, samt rättsväsendets och brottsbekämpningens oberoende i Malta [CDL-AD (2018)028], samt artikel 19.1 FEU och artikel 47 i stadgan. Till stöd för sin talan gjorde Republika gällande att premiärministerns utrymme för skönsmässig bedömning vid domarutnämningar, såsom detta kommer till uttryck i artiklarna 96, 96A och 100 i grundlagen, ger upphov till tvivel om domarnas oavhängighet. I detta avseende framhöll Republika att ett antal domare som tillsatts sedan 2013 varit mycket aktiva i Partit laburista (arbetarpartiet), som sitter i regeringen, eller har utnämnts på ett sådant sätt att det kan förmodas att den politiska makten inkräktar på den dömande makten. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen konstaterade att den första frågan avsåg att ge klarhet i huruvida artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan ska tolkas så, att de kan tillämpas i ett mål där talan har väckts vid en nationell domstol enligt nationell rätt, med yrkande om att denna domstol ska avgöra huruvida nationella bestämmelser avseende förfarandet för att utnämna domare i den medlemsstat där nämnda domstol är belägen är förenliga med unionsrätten. Den konstaterade att artikel 19.1 andra stycket FEU var tillämplig, men att **utifrån den talan som förts var artikel 47 i stadgan i sig inte tillämplig, men skulle beaktas vid tillämpningen** av den förstnämnda bestämmelsen.

Den andra frågan avsåg huruvida artikel 19.1 andra stycket FEU ska tolkas så, att den utgör **hinder** mot nationella bestämmelser som ger **premiärministern i den berörda medlemsstaten bestämmanderätt i förfarandet för att utnämna domare**, samtidigt som det föreskrivs att ett **organ** som bland annat ska utvärdera kandidaterna till en domartjänst och ge rekommendationer till premiärministern ska **medverka** i detta förfarande. EU-domstolen framhöll att oavhängigheten hos medlemsstaternas domstolar är av grundläggande betydelse för unionens rättsordning i ett flertal avseenden (dom av den 9 juli 2020, Land Hessen, C-272/19,

EU:C:2020:535, punkt 45). Sådan oavhängighet är således nödvändig för att det system för domstolssamarbete som kommer till uttryck i möjligheten att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF ska kunna fungera väl. Denna möjlighet kan endast användas av en domstol som har till uppgift att tillämpa unionsrätten och som uppfyller bland annat detta krav på oavhängighet. Detta **krav på oavhängiga domstolar** – vilket är oupplösligen förbundet med rättskipningsuppdraget – är en del av **kvintessensen i rätten till ett effektivt domstolsskydd** och av den grundläggande **rätten till en rättvis rättegång** enligt artikel 47 i stadgan, och denna är av vital betydelse för att garantera att samtliga rättigheter som enskilda tillerkänns enligt unionsrätten skyddas och att medlemsstaternas gemensamma värden enligt artikel 2 FEU, bland annat **rättsstatsprincipen**, upprätthålls. Medan **artikel 47 i stadgan** bidrar till iakttagandet av rätten till ett effektivt domstolsskydd för **enskilda som i ett visst fall gör gällande en rättighet** som tillkommer dem enligt unionsrätten, **syftar artikel 19.1 andra stycket FEU** till att garantera att det **system** med möjligheter till överklagande som varje medlemsstat ska ha inrättat verkligen **säkerställer ett effektivt domstolsskydd** inom de områden som omfattas av unionsrätten. Medlemsstaterna är skyldiga att avstå från varje åtgärd som kan medföra att deras lagstiftning om organisationen av rättsväsendet försämras, genom att inte införa regler som kan äventyra domarnas oavhängighet. I det aktuella fallet var emellertid den förändring av regelverket som beslutats sedan Maltas EU-medlemskap införandet av en kommitté för domarutnämningar, vilket enligt EU-domstolen snarare stärkte garantierna för domstolarnas oavhängighet. Frågan besvarades mot denna bakgrund nekande.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Processrätt

[Principen om ne bis in idem kan hindra omhändertagande av person som eftersöks av Interpol](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 12 maj 2021 i mål C-505/19, Bundesrepublik Deutschland, prövat en begäran om förhandsavgörande från Verwaltungsgericht Wiesbaden (Förvaltningsdomstolen i Wiesbaden, Tyskland) angående tolkningen av artikel 54 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet, artikel 50 i EU-stadgan och artikel 21 FEUF samt direktiv (EU) 2016/680 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter. Begäran har framställts i ett mål mellan WS och Tyskland, företrätt av den federala kriminalpolisen, angående de åtgärder som Tyskland är skyldigt att vidta för att skydda WS mot de negativa konsekvenser som kan följa av offentliggörandet, på begäran av en tredjestat, av ett rött meddelande som har utfärdats av Interpol. År 2012 offentliggjorde Interpol, på begäran av de behöriga myndigheterna i Amerikas förenta stater, ett rött meddelande avseende WS, en tysk medborgare, för att lokalisera och gripa eller anhålla honom eller begränsa hans rörelsefrihet i syfte att eventuellt utlämna honom till Förenta staterna. Detta röda meddelande offentliggjordes på grundval av en arresteringsorder som utfärdats av de behöriga myndigheterna i Amerikas förenta stater avseende bland annat anklagelser om

korruption mot WS. Åklagarmyndigheten i München hade inlett en utredning mot WS avseende samma gärningar som de som avses i nämnda röda meddelande, redan innan detta hade offentliggjorts. Det förfarandet avskrevs genom beslut av den 27 januari 2010 efter det att WS hade betalat ett visst penningbelopp. Enligt den hänskjutande domstolen var det således inte längre möjligt att väcka allmänt åtal för de gärningar som är aktuella i det nationella målet i Tyskland. Efter skriftväxling med WS utverkade den federala kriminalpolisen år 2013 att Interpol skulle göra ett tillägg till det röda meddelandet avseende WS, enligt vilket den federala kriminalpolisen ansåg att principen *ne bis in idem*, enligt vilken en person inte får åtalas två gånger för samma brott, var tillämplig på de gärningar som avsågs i detta meddelande. WS talan vid den hänskjutande domstolen och yrkade att Tyskland skulle föreläggas att vidta alla nödvändiga åtgärder för att utverka att det röda meddelandet drogs tillbaka. Enligt honom medför det röda meddelandet avseende honom att han hindras från bege sig till en annan medlemsstat än Tyskland eller annat Schengen-land, vilket strider mot artikel 54 i tillämpningskonventionen och artikel 21 FEUF. Han gör vidare gällande att all behandling som medlemsstaternas myndigheter utför av personuppgifter som rör honom och som ingår i nämnda röda meddelande utgör ett åsidosättande av bestämmelserna i direktiv 2016/680. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen konstaterade att de tre första frågorna avsåg huruvida artikel 54 i tillämpningskonventionen och artikel 21.1 FEUF, jämförda med artikel 50 i stadgan, utgör hinder för att myndigheterna i en avtalsslutande stat eller myndigheterna i en medlemsstat tillfälligt omhändertar en person som avses med ett rött meddelande som offentliggjorts av Interpol på begäran av en tredjestat, när, för det första, denna person redan har varit föremål för ett straffrättsligt förfarande i en avtalsslutande stat eller i en medlemsstat som har avslutats av åklagarmyndigheten, efter det att den berörda personen har uppfyllt vissa villkor, och, för det andra, myndigheterna i denna avtalsslutande stat eller medlemsstat har informerat Interpol om att de anser att detta förfarande avser samma gärning som den som avses med nämnda röda meddelande. Domstolen erinrar inledningsvis om att principen *ne bis in idem* kan tillämpas i en situation som den nu aktuella, det vill säga i ett sammanhang där det har meddelats ett lagakraftätagande beslut genom vilket ett straffrättsligt förfarande avslutas under förutsättning att den berörda personen uppfyller vissa villkor, bland annat att ett visst penningbelopp som fastställts av åklagarmyndigheten betalas. Artikel 54 i tillämpningskonventionen, artikel 50 i stadgan och artikel 21.1 FEUF hindrar emellertid inte att en person som avses med ett rött meddelande från Interpol tillfälligt omhändertas, så länge det inte har fastställts att fråga om ansvar för denna person har prövats genom lagakraftätagande dom av en stat som är part i Schengenavtalet eller av en medlemsstat för samma gärning som den som det röda meddelandet grundas på och att principen *ne bis in idem* följaktligen är tillämplig. Ett tillfälligt omhändertagande kan utgöra ett nödvändigt steg för att genomföra de kontroller som krävs och samtidigt förhindra att den berörda personen avviker. Denna åtgärd motiveras då av det legitima målet att förhindra att denna person undgår straff. **I den mån det i ett lagakraftätagande rättsligt avgörande har fastställts att principen *ne bis in idem* är tillämplig**, är det däremot så, att både det ömsesidiga förtroende mellan de stater som är parter i Schengenavtalet och

rätten till fri rörlighet utgör hinder för ett sådant tillfälligt omhändertagande eller för att ett sådant omhändertagande består.

Vidare avsåg den hänskjutande domstolen att få klarhet i huruvida bestämmelserna i direktiv 2016/680, jämförda med artikel 54 i tillämpningskonventionen och artikel 50 i stadgan, ska tolkas på så sätt att de utgör hinder för att medlemsstaternas myndigheter behandlar personuppgifter som finns i ett rött meddelande som utfärdats av Interpol, om fråga om ansvar för den person som avses med detta meddelande av en medlemsstat redan har prövats genom lagakraftvägande dom för samma gärning som den som nämnda meddelande grundas på och om principen *ne bis in idem* följaktligen är tillämplig. Den frågan besvarades nekande, för det fall att det inte har fastställts genom ett lagakraftvägande rättsligt avgörande att principen *ne bis in idem* är tillämplig i det aktuella fallet.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Skatterätt

[Servering av mat inte restaurangtjänst om maten tas med](#)

EU-domstolen, första avdelningen, har i dom den 22 april 2021 i mål C-703/19, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach, prövat en begäran om förhandsavgörande från Naczelny Sąd Administracyjny (Högsta förvaltningsdomstolen, Polen) angående tolkningen av artikel 98.2 i mervärdesskattedirektivet, 2009/47/EG. Målet rör resultatet av en skatterevision som genomfördes år 2016 angående mervärdesskattesatsen på transaktioner – för vilka J.K. är skattskyldig – avseende försäljning av färdiglagad mat och färdiglagade måltider för omedelbar förtäring på stället eller för avhämtning.

J.K. är franchisetagare till en kedja av snabbmatsrestauranger. Han bedriver verksamhet bestående i försäljning av färdiglagade måltider och maträtter, såsom hamburgare, sallader, pommes frites, mjukglass etcetera. Allt serveras på en plastbricka på vilken kunden får pappersservetter och, för vissa varor, plastbestick och/eller ett sugrör. Måltiderna och maträtterna tillagas på stället av halvfabrikat. De kan serveras varma eller kalla och kunderna kan antingen förtära dem på stället eller ta med dem. J.K. använder, inom ramen för sin näringsverksamhet, följande olika försäljningsmetoder. Varorna säljs antingen inne i restaurangen eller från en lucka mot utsidan av restaurangen, eller i restaurangområden som ligger inne i köpcentrum. Efter kontroll ansåg skattemyndigheten att alla JK:s verksamheter skulle betecknas som "restaurangtjänster", som omfattas av mervärdesskattesatsen på åtta procent, och inte – såsom J.K. hade deklarerat – som "leveranser av färdiglagade maträtter", som omfattas av mervärdesskattesatsen på fem procent. Beslutet överklagades och hamnade efter ytterligare överklagande i den hänskjutande domstolen. Den har angett att Polen har utnyttjat den möjlighet som medlemsstaterna har enligt artikel 98.2 i mervärdesskattedirektivet att sänka mervärdesskattesatsen för de leveranser av varor och tillhandahållanden av tjänster som anges i bilaga III till direktivet. Den begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen konstaterade att frågorna avsåg att ge klarhet i **om en beskattningsbar persons verksamhet bestående i att med hjälp av olika försäljningsmetoder sälja färdiglagade maträtter och måltider omfattas av kategorin "restaurang- och cateringtjänster" på vilka en reducerad mervärdesskattesats kan tillämpas enligt artikel 98.2 i mervärdesskattedirektivet.**

Den framhöll inledningsvis att enligt artikel 96 i mervärdesskattedirektivet ska en och samma mervärdesskattesats, nämligen den normalskattesats som fastställts av varje medlemsstat, i princip tillämpas på leverans av varor och tillhandahållande av tjänster. Som ett undantag från denna princip finns det, enligt artikel 98 i direktivet, en möjlighet att tillämpa reducerade skattesatser. För detta ändamål innehåller bilaga III till mervärdesskattedirektivet en **uttömmande uppräknig av de kategorier av leverans av varor och tillhandahållande av tjänster som kan omfattas av dessa reducerade skattesatser**. Det ankommer på medlemsstaterna – under förutsättning att de iakttar den **princip om skatteneutralitet** som ligger till grund för det gemensamma mervärdesskattesystemet – att bland de leveranser av varor och tillhandahållanden av tjänster som ingår i kategorierna i bilaga III till mervärdesskattedirektivet **närmare fastställa på vilka av dessa leveranser av varor och tillhandahållanden av tjänster som den reducerade skattesatsen ska tillämpas**. Under förutsättning att de transaktioner på vilka den reducerade skattesatsen ska tillämpas ingår i en av kategorierna i bilaga III till mervärdesskattedirektivet och att principen om skatteneutralitet iakttas, så står det de nationella lagstiftarna fritt att vid avgränsningen, i respektive nationella rätt, av de kategorier på vilka den reducerade skattesatsen ska tillämpas klassificera de leveranser av varor och tillhandahållanden av tjänster som ingår i kategorierna i bilaga III till mervärdesskattedirektivet enligt den metod som de anser vara lämpligast. **Principen om skatteneutralitet utgör hinder för att jämförbara och med varandra konkurrerande varor eller tjänster behandlas olika i mervärdesskattehänseende**. I fråga om sammansatta transaktioner ska det dominerande inslaget fastställas på grundval av genomsnittskonsumentens uppfattning. Det ska därvid göras en helhetsbedömning. Transaktioner i restaurangverksamhet består av en mängd inslag och handlingar – varav leverans av mat endast är en beståndsdel – där tjänster i stor utsträckning är dominerande. I genomförandeförordningen föreskrivs att med ”restaurang- och cateringtjänster avses tjänster som består i att för mänsklig konsumtion leverera beredd eller oberedd mat eller dryck eller båda, åtföljda av tillräckligt med stödtjänster som möjliggör omedelbar konsumtion av det levererade. Leveransen av mat eller dryck eller båda är endast en del i helheten, i vilken tjänsteaspekten ska dominera. Restaurangtjänster är tillhandahållandet av sådana tjänster i tillhandahållarens lokaler och cateringtjänster är tillhandahållandet av sådana tjänster på andra ställen än i tillhandahållarens lokaler. En leverans av beredd eller oberedd mat eller dryck eller båda, med eller utan transport, som inte åtföljs av några andra stödtjänster, ska inte anses som restaurang- och cateringtjänster”. Utifrån detta besvarades frågan på följande sätt:

Artikel 98.2 i mervärdesskattedirektivet, jämförd med punkt 12a i bilaga III till det direktivet och artikel 6 i genomförandeförordning nr 282/2011, ska tolkas på så sätt att begreppet ”restaurang- och cateringtjänster” omfattar tillhandahållande av mat som åtföljs av tillräckligt med stödtjänster för att slutkonsumenten ska kunna konsumera maten omedelbart. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida så är fallet i det nationella målet. Om slutkonsumenten väljer att inte utnyttja de resurser i form av lokaler och faciliteter samt personal som den beskattningsbara personen har ställt till konsumentens förfogande för konsumtion av

den tillhandahållna maten, ska ingen stödtjänst anses åtfölja tillhandahållandet av maten.

Konkurrensrätt m.m.

Inre marknaden och fri rörlighet

[Försäkringsplikten gäller även skrotbilar, så länge de inte ställts av](#)

EU-domstolen, femte avdelningen, har i dom den 29 april 2021 i mål C-383/19, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, prövat en begäran om förhandsavgörande från Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Distriktsdomstolen i Ostrów Wielkopolski, Polen) angående tolkningen av artikel 3 i direktiv 2009/103/EG om ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet. Målet rör frågan huruvida distriktet Ostrów, Polen, är skyldigt att teckna ansvarsförsäkring för motorfordon för ett fordon som distriktet har förvärvat genom domstolsförfarande och som det avser att skrota.

Distriktet blev genom ett domstolsförfarande och till följd av ett beslut om förverkande, ägare till ett fordon som var registrerat i Polen. Till följd av delgivningen av detta beslut försäkrade distriktet fordonet från och med den nästföljande dag då förvaltningen var öppen. Med hänsyn till fordonets dåliga tekniska skick beslutade Powiat Ostrowski att det skulle skrotas. På grundval av det intyg som hade utfärdats av demonteringsanläggningen avregistrerades fordonet två månader senare.

Distriktet påfördes böter för att det underlåtit att teckna ansvarsförsäkring för fordonet under perioden fram till avregistrering. Distriktet väckte talan och yrkade att det skulle fastställas att distriktet inte var skyldigt att försäkra fordonet under den omtvistade perioden. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen konstaterade att frågorna avsåg att ge klarhet i omfattningen av försäkringsplikten enligt artikel 3 i direktivet, och närmare bestämt om den bestämmelsen ska tolkas så, att det är obligatoriskt att teckna ansvarsförsäkring för motorfordon när det berörda fordonet är registrerat i en medlemsstat, befinner sig på privat mark, inte kan användas på grund av sitt tekniska skick och, genom ägarens val, är avsett att skrotas. Frågan besvarades jakande.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Straff- och civilrättsligt samarbete

[Ne bis in idem – överlämnande enligt en Europeisk arresteringsorder för man som benådats från sista delen av det straff han dömts till i Iran](#)

EU-domstolen, femte avdelningen, har i dom den 29 april 2021 i mål C-665/20 PPU, X, prövat en begäran om förhandsavgörande från Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam, Nederländerna) angående tolkningen av artikel 4 led 5 i rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna i dess lydelse enligt rambeslut 2009/299/RIF. Begäran har framställts i samband med verkställighet i Nederländerna av en europeisk arresteringsorder som utfärdats den 19 september 2019 av Amtsgericht Berlin-Tiergarten (Distriktsdomstolen i Berlin-Tiergarten, Tyskland) för lagföring av X.

Den tyska distriktsdomstolen utfärdade en europeisk arresteringsorder mot X i syfte att han skulle överlämnas för lagföring för gärningar som X påstods ha begått i Berlin den 30 oktober 2012. Nämnad dag band X under knivhot fast Y, hans partner vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna, och hennes tioåriga dotter Z. Han våldtog sedan Y och tillfogade henne därefter allvarliga skador. Innan X lämnade Y:s hus spärrade han igen de rum i vilka Y respektive Z befann sig, i syfte att de skulle avlida. De brott för vilka överlämnande begärs är följande:

- Försök till mord på sin partner.
- Försök till dråp på partners underåriga dotter.
- Våldtäkt mot sin partner.
- Grov misshandel av sin partner.
- Överlagt olaga frihetsberövande av sin partner.
- Överlagt olaga frihetsberövande av sin partners underåriga dotter.

Med stöd av den europeiska arresteringsordern greps X i Nederländerna och ställdes inför den hänskjutande domstolen. Han frihetsberövades och motsatte sig överlämnande med hänvisning till principen om ne bis in idem och gjorde bland annat gällande att hans ansvar för samma gärningar hade prövats genom lagakraftägande dom i ett tredjeland, nämligen Iran, vilket den hänskjutande domstolen konstaterat är sant. X dömdes i Iran genom en lagakraftägande brottmålsdom för den grova misshandeln av Y samt för försöken till mord på Y och Z. Däremot ogillades i samma dom åtalet för våldtäkt mot Y och överlagt olaga frihetsberövande av Z. Han avtjänade straffet för detta, med undantag för en del av straffet som han benådades ifrån. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen prövade tre frågor. Den första var om artikel 4 led 5 i rambeslutet ska tolkas så, att den verkställande rättsliga myndigheten, om en medlemsstat väljer att införliva denna bestämmelse med sin nationella rätt, ska förfoga över ett **utrymme för skönsmässig bedömning** för att avgöra huruvida det finns anledning att vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder av det skäl som anges i denna bestämmelse. Eftersom artikel 4 i rambeslutet anger de situationer i vilken verkställighet får vägras, besvarades frågan jakande. Den andra frågan var om **artikel 3 led 2 och artikel 4 led 5 i rambeslutet ska tolkas så, att begreppet ”samma gärning” i dessa båda bestämmelser ska tolkas på ett och samma sätt.** Även den frågan besvarades jakande, bl.a. utifrån att de har samma lydelse och att det rör sig om unionsrättsliga begrepp.

Den tredje frågan rörde **verkningarna av det benådande** X varit föremål för, och närmare bestämt om artikel 4 led 5 i rambeslutet – enligt vilken det för tillämpning av det i denna bestämmelse föreskrivna skäl som medför att verkställighet får vägras krävs att straffet, vid fällande dom, har avtjänats, är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagstiftningen i det land där domen har meddelats – ska tolkas så, att detta villkor är uppfyllt när den eftersökta personen genom lagakraftägande dom har dömts för samma gärning till ett fängelsestraff som till viss del har verkställts i det tredjeland där domen har meddelats men återstoden av straffet har eftergetts i det landet av en myndighet som inte är en domstol, inom ramen för en allmän benådningsåtgärd som även gäller för personer vilka, såsom den eftersökta personen, har dömts för allvarliga gärningar och som inte grundas på rationella överväganden av straffrättspolitisk karaktär. Eftersom Irans benådning av X medför att straffet inte längre kan bli föremål för ytterligare verkställighet där är det så

kallade verkställighetsvillkoret uppfyllt. Verkställighetsvillkoret är av särskild betydelse i detta sammanhang, eftersom det, för det fall det inte är uppfyllt, förhindrar tillämpningen av principen *ne bis in idem* och följaktligen innebär att den eftersökta personen måste överlämnas för lagföring eller avtjänande av den frihetsberövande påföljd som vederbörande ålagts. Principen *ne bis in idem*, som anges såväl i artikel 4 led 5 i rambeslutet som i artikel 3 led 2 i detta beslut och i artikel 54 i tillämpningskonventionen, syftar emellertid inte enbart till att förhindra att personer som dömts genom lagakraftvägande brottmålsdom undgår straff inom området med frihet, säkerhet och rättvisa, utan syftar även till att säkerställa rättssäkerheten genom att lagakraftvunna avgöranden från offentliga organ respekteras. Överlämnande kan emellertid ändå ske, om skälen för detta vid en intresseavvägning överväger. Bl.a. ska därvid beaktas målet att förebygga och bekämpa brottslighet inom området med frihet, säkerhet och rättvisa, och en avvägning ske mellan å ena sidan förebyggande av strafffrihet och brottsbekämpning och å andra sidan säkerställandet av den berörda personens rättssäkerhet.

[Pressmeddelande på engelska](#) har lämnats.

Informationssamhället

Arbetsrätt

Konsumenträtt

[Enbart underlåtenheten att stå för transferkostnader från alternativ flygplats efter omdirigering medför inte skyldighet att utge schablonersättning](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 22 april 2021 i mål C-826/19, Austrian Airlines, prövat en begäran om förhandsavgörande från Landesgericht Korneuburg (Regionala domstolen i Korneuburg, Österrike) angående tolkningen av artiklarna 5–9 i förordning (EG) nr 261/2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar m.m. Begäran har framställts i ett mål mellan WZ och Austrian Airlines AG angående en begäran om kompensation för olägenheter till följd av att en flygning omdirigerats till en flygplats som inte är den som bokningen avsåg men som är belägen inom samma geografiska område. WZ gjorde hos Austrian Airlines en enda bokning avseende en resa bestående av två flygningar, varav den första mellan Klagenfurt och Wien, med planerad avgång kl. 18:35 och planerad ankomst kl. 19:20, och den andra mellan Wien och Berlin, med planerad avgång kl. 21:00 och planerad ankomst till flygplatsen Berlin Tegel kl. 22:20. Väderförhållandena i samband med den tredje sista flygsträckan för det flyg som skulle utföra flygningen mellan Wien och Berlin ledde till en försening som medförde förseningar även av de efterföljande flygningar som utfördes med detta flyg. Den flygning som bokats av WZ avgick därför från Wiens flygplats kl. 22:07 och omdirigerades, eftersom luftfartyget inte kunde landa på flygplatsen Berlin Tegel på grund av det gällande förbudet mot nattflygningar, till flygplatsen Berlin Schönefeld, belägen i delstaten Brandenburg, nära delstaten Berlin, dit WZ ankom kl. 23:18. WZ

väckte talan och yrkade att Austrian Airlines skulle förpliktas att betala 250 euro i kompensation till honom enligt artikel 5.1 c i förordning nr 261/2004, jämförd med artikel 7.1 i samma förordning. Till stöd för yrkandet anförde han dels att flygningen hade varit försenad vid ankomsten (kl. 23:18 i stället för kl. 22:20), dels att Austrian Airlines hade underlåtit att uppfylla sin skyldighet att erbjuda honom vidare transport från flygplatsen Berlin Schönefeld till flygplatsen Berlin Tegel. Austrian Airlines gjorde gällande, för det första, att WZ hade nått sin slutliga bestämmelseort med en försening på endast 58 minuter, för det andra, att WZ lätt hade kunnat återvända till sin bostad, som låg 24 km från flygplatsen Berlin Schönefeld, genom att använda ett extra transportmedel. Talan ogillades i första instans. Målet överklagades till den hänskjutande domstolen.

EU-domstolen lämnade följande svar på den hänskjutande domstolens frågor:

- Artikel 8.3 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att det, när en flygning har omdirigerats till en flygplats som svarar för flygtrafik till och från samma stad som den flygplats som bokningen avsåg, inte krävs att den första flygplatsen är belägen inom samma stads eller regions område som den andra flygplatsen för att flygtrafikföretaget enligt denna bestämmelse ska vara skyldigt att stå för kostnaden för transporten av passagerare mellan de två flygplatserna.

- Artiklarna 5.1 c, 7.1 och 8.3 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att en passagerare inte har rätt till kompensation på grund av inställd flygning när en flygning har omdirigerats så att luftfartyget landar på en flygplats som inte är den som bokningen avsåg men som svarar för flygtrafik till och från samma stad eller region. En passagerare på en flygning som omdirigerats till en alternativ flygplats som svarar för flygtrafik till och från samma stad eller region som den flygplats som bokningen avsåg har emellertid i princip rätt till kompensation enligt denna förordning om vederbörande når sin slutliga bestämmelseort tre timmar eller mer efter den ankomsttid som ursprungligen fastställts av det lufttrafikföretag som utför flygningen.

- Artiklarna 5, 7 och 8.3 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att **den tidpunkt som är relevant för att beräkna längden av den försening som drabbat en passagerare på en flygning som har omdirigerats så att luftfartyget har landat på en flygplats som inte är den som bokningen avsåg men som svarar för flygtrafik till och från samma stad eller region, är den tidpunkt då passageraren, efter transfer, faktiskt når fram till den flygplats som bokningen avsåg** eller, i förekommande fall, till en annan närliggande destination som överenskommit med det lufttrafikföretag som utför flygningen.

- Artikel 5.3 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att det lufttrafikföretag som utför en flygning, i syfte att undgå skyldigheten att betala kompensation till passagerare vid en kraftigt försenad ankomst, kan åberopa en "extraordinär omständighet" som inte påverkat den försenade flygningen utan en föregående flygning som detta lufttrafikföretag utförde med samma luftfartyg, i samband med detta luftfartygs tredje sista flygsträcka, under förutsättning att det finns ett direkt orsakssamband mellan uppkomsten av denna omständighet och det förhållandet att en senare flygning fick en kraftigt försenad ankomsttid. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att med beaktande av bland annat det sätt på vilket det berörda luftfartyget används av det lufttrafikföretag som utför flygningen avgöra huruvida det finns ett sådant orsakssamband.

- Artikel 8.3 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att det lufttrafikföretag som utför flygningen, när en flygning omdirigeras så att luftfartyget landar på en flygplats som inte är den som bokningen avsåg men som svarar för flygtrafik till och från samma stad eller region, är **skyldigt att på eget initiativ erbjuda sig att stå för passagerarens kostnad för transport till den flygplats som bokningen gällde** eller till en annan närliggande destination som överenskommits med passageraren.

- Artikel 8.3 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att det förhållandet att det lufttrafikföretag som utför flygningen har **åsidossatt sin skyldighet att stå för kostnaderna för en passagerares transport från den alternativa flygplatsen** antingen till den flygplats som bokningen gällde eller till en annan närliggande destination som överenskommits med passageraren **inte ger passageraren rätt till schablonmässig kompensation** enligt artikel 7.1 i förordningen. Däremot innebär ett sådant åsidosättande att nämnda passagerare får **rätt till återbetalning** för sådana utlägg som med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet har visat sig vara nödvändiga, lämpliga och rimliga för att kompensera för lufttrafikföretagets underlåtenhet.

[Pressmeddelande på engelska](#) har lämnats.

Migrationerätt

[En ansökan om internationellt skydd kan inte avvisas av det skälet att samma sökande fått avslag på en tidigare ansökan om asyl i Norge](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 20 maj 2021 i mål C-8/20, LR, prövat en begäran om förhandsavgörande från Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht (Förvaltningsdomstolen i Schleswig-Holstein, Tyskland) angående tolkningen av artikel 33.2 d i direktiv 2013/32/EU (**förfarandedirektivet**). Begäran har framställts i ett mål mellan L.R. och Förbundsrepubliken Tyskland angående lagenligheten av ett beslut som fattats av migrationsmyndigheten om att avvisa den berörda personens ansökan om internationellt skydd.

År 2008 lämnade L.R., en iransk medborgare, in en asylansökan i Norge. Ansökan avslogs och han överlämnades till de iranska myndigheterna. År 2014 lämnade L.R. in en ny ansökan i Tyskland. Eftersom Dublin III-förordningen, som gör det möjligt att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd, även genomförs av Norge, kontaktade de tyska myndigheterna de norska myndigheterna för att begära att dessa skulle återta L.R. De norska myndigheterna avslog emellertid ansökan med motiveringen att Norge, i enlighet med Dublin III-förordningen, inte längre var ansvarigt för prövningen av LR:s ansökan. De tyska myndigheterna avvisade därefter LR:s asylansökan med motiveringen att det rörde sig om en "andra ansökan" och att de nödvändiga villkoren för att i ett sådant fall motivera ett nytt asylofförande inte var uppfyllda. L.R. överklagade detta beslut till den hänskjutande domstolen.

EU-domstolen konstaterade att tolkningsfrågan avsåg att ge klarhet i om begreppet "efterföljande ansökan" i förfarandedirektivet innebär att det är möjligt att avvisa en ansökan om internationellt skydd, i den mening som avses i artikel 2 b i direktivet, som lämnats in till denna medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person som fått avslag på en tidigare ansökan om att beviljas flyktingstatus i ett tredjeland som genomför Dublin III-förordningen i enlighet med avtalet mellan

unionen, Island och Norge. EU-domstolen slår fast att artikel 33.2 i direktivet **utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning enligt vilken det är möjligt att avvisa en ansökan om internationellt skydd när de berörda fått avslag på en tidigare ansökan om att beviljas flyktingstatus i ett tredjeland som genomför Dublin III-förordningen i enlighet med avtalet mellan unionen, Island och Norge.**

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Miljörätt

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

[Skattenytt](#) tillhandahåller vissa artiklar fritt på nätet. Från senare tid noteras [Sveriges ränteavdragsbegränsningar och EU-domstolens avgörande i mål C-484/19, Lexel AB mot Skatteverket](#), av Mattias Dahlberg

[Svensk juristtidning](#) tillhandahåller alla artiklar fritt på nätet. Från senare datum kan noteras [Åganderätten och egendomsskyddet \(del II av II\)](#), av Claes Martinsson.

NYA MÅL

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

FRÅN LAGSTIFTNING SAR BETET

[Genomförande av visseblåsdirektivet Prop. 2020/21:193](#)

I propositionen lämnas förslag till genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten, visseblåsdirektivet.

Det föreslås en ny lag med bestämmelser om skydd för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den. Skyddet föreslås även gälla för andra än rapporterade personer, t.ex. personer som bistår den rapporterade personen och juridiska personer som den rapporterade personen äger, arbetar för eller på annat sätt har koppling till. Skyddet föreslås bestå av ansvarsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder och repressalier. Lagen föreslås också innehålla bestämmelser om skyldighet att inrätta rapporteringskanaler, behandling av personuppgifter och tystnadsplikt.

Den nya lagen föreslås ersätta lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden.

Det föreslås vidare ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att sekretess ska gälla vid uppföljningen av rapporter om missförhållanden och i domstol vid tillämpningen av den nya lagen.

Den nya lagen och ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen föreslås träda i kraft den 17 december 2021.

[Producentansvar och straffansvar för nedskräpning Prop. 2020/21:198](#)

I denna proposition lämnas förslag till ändringar i miljöbalken, huvudsakligen för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet), samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön (engångsplastdirektivet). Det föreslås att förklaringen av vad som avses med producent ska ändras för att bättre överensstämja med vad som avses med producent i avfallsdirektivet. Det föreslås att det ska införas förklaringar av vad som avses med uttrycken system för utökat producentansvar för avfallshantering och producentansvarsorganisation. Det föreslås att flera bemyndiganden i 15 kap. miljöbalken ska utvidgas och nya bemyndiganden införas. Syftet är att möjliggöra genomförande av kraven i avfallsdirektivet och engångsplastdirektivet genom föreskrifter.

Vidare föreslås en ändring i ett bemyndigande i 14 kap. miljöbalken för att tydliggöra att föreskrifter får meddelas om hantering av bränslen. Syftet är att möjliggöra genomförande på förordningsnivå av en resolution från IMO (International Maritime Organization) som innebär att visst svavelhaltigt marint bränsle inte får medföras ombord på ett fartyg.

I propositionen föreslås även att undantaget för ringa brott avseende nedskräpningsförseelse i miljöbalken ska tas bort. Nedskräpningsförseelse föreslås således kunna medföra straffansvar även om gärningen är ringa.

Ändringen när det gäller nedskräpningsförseelse föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 november 2021.

[Anpassningar av svensk lag till EU:s förordningar om Schengens informationssystem – lagrådsremiss](#)

I lagrådsremissen lämnas förslag till de lagändringar som krävs för att anpassa svensk rätt till EU:s nya regelverk om Schengens informationssystem (SIS). Förslagen lämnas med anledning av tre nya EU-förordningar om SIS som antogs 2018. Förordningarna ska börja tillämpas fullt ut vid ett datum som kommissionen senast den 28 december 2021 ska fastställa.

Regeringen föreslår att lagen (2000:344) om Schengens informationssystem upphävs och ersätts med en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem. Vidare föreslås ändringar i utlänningslagen (2005:716), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), utlänningsdatalagen (2016:27) och lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

Förslagen om ändringar i utlänningslagen innebär bl.a. att möjligheten att återkalla uppehållstillstånd utökas. Förslagen om ändringar i offentlighets- och sekretesslagen innebär bland annat att sekretess för uppgifter som avser registreringar i SIS omfattar nya registreringskategorier. Vidare föreslås att sekretessen för sådana uppgifter ska gälla hos fler myndigheter än i dag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

[Anpassningar till EU:s marknadskontrollsförordning Prop. 2020/21:189](#)

Regeringen föreslår anpassningar av bestämmelser om marknadskontroll i flera lagar som genomför och kompletterar bestämmelser i EU:s produktlagstiftning. Anpassningarna innebär att marknadskontrollmyndigheterna får befogenheter för att kontrollera produkter som i huvudsak motsvarar de befogenheter de har i dag. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 16 juli 2021.

[Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion Prop. 2020/21:187](#)

I maj 2018 antogs en ny EU-förordning om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter, som ersätter den nuvarande EU-förordningen på området. Regeringen föreslår i propositionen ändringar i lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion och lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utvecklingen av landsbygden för att anpassa svensk lagstiftning till förordningen.

Ändringarna innebär bl.a. att Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets möjlighet att delegera uppgifter till kontrollorgan utvidgas och att ett nytt bemyndigande införs som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för ett kontrollorgan att lämna de uppgifter som en myndighet behöver för handläggning av EU-stöd för ekologisk produktion. Därutöver lämnas förslag som innebär att den myndighet som har delegerat uppgifter till ett kontrollorgan har rätt att överklaga en länsstyrelses beslut, om länsstyrelsen ändrar ett beslut som har fattats av kontrollorganet. Om ett kontrollorgan har fattat ett beslut som överklagas till en länsstyrelse och länsstyrelsens beslut överklagas av en enskild föreslås vidare att den delegerande myndigheten ska vara den enskildes motpart, sedan handlingarna överlämnats till domstolen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

[Nya EU-bestämmelser om tullkontroller av kontanta medel Prop. 2020/21:184](#)

I denna proposition lämnas förslag till ändringar i tullagen med anledning av EU-förordning (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005.

I proposition föreslås vidare att Tullverket på begäran ska tillhandahålla Inspektionen för strategiska produkter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor. Det föreslås även att en bestämmelse i tullagen om avlämning av avfall från fartyg ska upphävas. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021.

[Ändrade regler i utlänningslagen Prop. 2020/21:191](#)

I propositionen föreslås ändringar i utlänningslagen (2005:716) för att den svenska migrationspolitiken ska vara långsiktigt hållbar, med ett humant, rättssäkert och effektivt regelverk som inte väsentligen avviker från de i andra EU-länder.

Ändringarna innebär bland annat att

- uppehållstillstånd som beviljas för bland andra skyddsbehövande som huvudregel ska vara tidsbegränsade,

- permanent uppehållstillstånd tidigast ska kunna beviljas efter att utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och endast om vissa särskilda krav är uppfyllda,
- skyddskategorin övriga skyddsbehövande utmönstras,
- det ska vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning till en utlänning som har tidsbegränsat uppehållstillstånd i vissa fall,
- försörjningskravet som gäller som huvudregel vid anhöriginvandring ska innefatta ett krav på att anknytningspersonen även kan försörja den anhörige, och
- en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

I propositionen föreslås också att det ska införas en möjlighet för vissa statslösa utlänningar som har fötts i Sverige och som har tidsbegränsat uppehållstillstånd att beviljas svenskt medborgarskap.

Lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (den tillfälliga lagen) upphör att gälla den 20 juli 2021. Därmed upphör begränsningarna av tillämpningen av bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av särskilt och synnerligen ömmande omständigheter som gällde under den tillfälliga lagen. I propositionen gör regeringen bedömningen att barn fortsatt bör kunna beviljas uppehållstillstånd enligt bestämmelsen om särskilt ömmande omständigheter.

Med anledning av förslagen i propositionen föreslås därtill följdändringar i vissa andra lagar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 20 juli 2021.

[Kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt Prop. 2020/21:186](#)

I propositionen föreslås en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt. I den föreslagna lagen finns kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt om bland annat nationell myndighet för cybersäkerhetscertifiering, tillsyn, sanktioner och förfarandet vid cybersäkerhetscertifiering.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 28 juni 2021.